

PUBLICAȚII RECENTE PRIVITOARE LA METODICA PREDĂRII ISTORIEI (1980—1981—1982) *

Documente de partid

Ceașescu, Nicolae, *Expunerea cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982.* — *Cuvîntare la încheierea lucrărilor plenarei*, Editura politică, București, 1982, 96 p. Expunerea reprezintă un document de excepțională valoare teoretică și practică din care desprindem sarcinile de realizat prin studierea istoriei : înțelegerea, tratarea și predarea unitară a istoriei patriei în ansamblul ei, în contextul istoriei universale, realizarea unei noi calități a muncii (insușirea mai profundă a problematicii istoriei de către elevi, punindu-se accent pe înțelegerea evenimentelor istorice și pe învățămintele ce trebuiesc trase din trecutul istoriei pentru prezent și viitor), creșterea rolului istoriei în activitatea politică, ideologică, în întreaga activitate de educare și formare socialistă a tineretului. Profesorii de istorie au datoria de a preda istoria unitară a patriei și istoria universală prin lectii adaptate noilor teze din valoroasa expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Ceașescu, Nicolae, *Cuvîntare la Congresul al II-lea al educației politice și culturii socialiste, în Congresul al II-lea al educației politice și culturii socialiste — 24—25 iunie 1982*, Editura politică, București, 1982, p. 7—17. Cu deosebită pregnanță secretarul general subliniază că, la temelia educației politice stă cunoașterea istoriei patriei, a devenirii poporului român, cultivarea mîndriei pentru milenara sa statornicie pe aceste meleaguri, pentru eroismul cu care și-a dobîndit ființa națională.

Ceașescu, Nicolae, *Raport cu privire la stadiul actual al edificării socialismului, la realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială, la programele speciale și la măsurile pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului. 16 decembrie 1982*, în *Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român*, Editura politică, București, 1982, p. 1—76. Este documentul programatic care ne ajută să studiem evenimentele și fenomenele în viziunea legăturii trecut-prezent-viitor, formînd la elevi concepția științifică despre lume. Rețin atenției problemele teoretice cu privire la stadiul actual al dezvoltării României, sarcinile activității ideologice, politico-educative pentru educarea materialist-dialectică, patriotică a elevilor. La lecțiile de istorie contemporană a României, clasa a X-a, documentul poate fi folosit în dezbaterile diferitelor probleme legate de tema „Făurirea socialismului în

* Prescurtări : Inv. Lic. Teh. Prof. = Învățămîntul liceal și tehnic-profesional ; R.P. = Revista de pedagogie ; S.A.I. = Studii și articole de istorie ; T.Șc. = Tribuna școlii.

România“, spre exemplu : rezolvarea problemei naționale, creșterea rolului conducător al P.C.R. în întreaga viață socială, politica externă a partidului și statului nostru.

Metodica istoriei

Mucica, Teodor, *Strategii didactice de integrare a mijloacelor de învățămînt în lecții*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXIX, 9, 1981, p. 11—13. Folosirea eficientă a mijloacelor de învățămînt depinde de : 1. Pregătirea minuțioasă a profesorului pentru lecție ; 2. Folosirea diferențiată a mijloacelor de învățămînt în funcție de strategiile didactice ; 3. Stabilirea precisă a locului și momentului integrării mijloacelor de învățămînt în lecție ; 4. Raportarea permanentă a acțiunii de integrare a mijloacelor de învățămînt la obiectivele pedagogice ale lecției.

Popescu, Petru Demetru, *Filmul la lecția de istorie*, în „S.A.I.“, XLIII—XLIV, 1981, p. 99—106. Propunătorul se referă la metodologia utilizării valențelor instructiv-educative ale filmului istoric documentar în crearea lecției de istorie. Exemplifică titluri din fondul material-vizual existent la Casa corpului didactic din București, pentru disciplinele istoriei României și universale. Pentru realizarea interdisciplinarității oferă exemple de utilizare a filmelor documentare adiacente disciplinelor istoriei. Concretizează folosirea filmului istoric documentar „Războiul de independență“ la lecția „Cucerirea independenței de stat a României“.

Roman, Louis, Gh. Smarandache, Petru Demetru Popescu, *Generalizarea experienței înaintate în activitatea profesorilor de istorie*, în „S.A.I.“, XLIII—XLIV, 1981, p. 90—98. Autorii analizează și prezintă avantajele diferitelor forme ale schimbului de experiență la toate nivelele, în scopul autocunoașterii și autoperfecționării profesorilor de istorie, cu sublinierea ca fiecare să aibă un stil de muncă original și specific. Sugerează organizarea experimentului în cadrul schimbului de experiență și caracterul de permanență al acestuia, în toate formele și componentele sale.

Metodica istoriei în clasa a IV-a

Amariei, Elena, *Cultivarea sentimentelor patriotice*, în „T.Șc.“, XII (XXXIII), 243 (1329), 1982, septembrie 18, p. 5. Ne împărtășește cum valorifică conținutul unor lecții de citire cu conținut istoric sau de istorie în scopul educării patriotice a elevilor, ce obiective își propune prin predarea istoriei patriei.

Dinu, Elena, *Îmbunătățirea studiului istoriei în liceul pedagogic*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXX, 11, 1982, p. 12. Expune câteva din preocupările colectivului catedrei din liceu, menite să asigure predarea-învățarea istoriei la nivelul exigențelor actuale. Spre exemplu, în cadrul activităților de perfecționare se urmărește : informarea învățătorilor de specialitate prin prezentarea materialului istoric în lumina ultimelor documente ; reconsiderarea unor concepte istorice ; modernizarea tehnologiei didactice în procesul de învățare a istoriei.

Dragoș, Viorica, *Valorificarea elementelor locale în predarea istoriei patriei*, în „T.Șc.“, XII (XXXIII), 235 (1321), 1982, ianuarie 16, p. 4—5. Sînt prezentate exemple din modul cum a valorificat elementele de istorie locală (jud. Sălaj) prin lecții, excursii la locuri istorice, vizite la Muzeul județean de istorie și la întreprinderi, urmărind formarea și dezvoltarea conștiinței și conduitei patriotice la elevi.

Metodica istoriei antice

Iordănescu, Aurel, *Ridicarea Macedoniei*. (Plan de lecție comentat — clasa a V-a), în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 113—121.

Iordănescu, Aurel, *Liga de la Corinth*, (Izvor istoric comentat). în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 147—152. Textul este preluat din lucrarea lui Justinus (sec. al II-lea e.n.), intitulată „Rezumat al istoriilor filippice ale lui Trogus Pompeius”, (cartea a IX-a, capitolul V, traducere nouă), putînd fi folosit la lecțiile : „Decăderea Greciei și ridicarea Macedoniei”, clasa a V-a ; „Forme de organizare politică în lumea antică”, clasa a XI-a.

Perovici, Minodora, *Răscoala condusă de Toma Slavul*, în „*Theophanes Continuatus*”, (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 153—155. Lucrarea lui Tefon intitulată „*Theophanes Continuatus*” conține un grup de cronici grecești ce se referă la istoria Bizanțului între anii 813 și 961, cuprinzînd și evenimentele legate de răscoala condusă de Toma Slavul (820—823). Documentul se integrează la lecția „Lupta de clasă în societatea feudală”, clasa a XI-a.

Metodica istoriei Evului mediu

Buzdugan, Maria, Petru, Demetru Popescu, *De la regatul barbar la statul feudal*, (Plan de lecție comentat — clasa a XI-a), în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 135—141.

Metodica istoriei moderne și contemporane

Grigoriu, Paul, *Formarea națiunilor și a statelor naționale în epoca modernă*, (Plan de lecție comentat — clasa a XII-a), în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 141—146.

Popescu, Elina, *Declarația cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale*, (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 159—164. Documentul a fost adoptat de Adunarea Generală a O.N.U. la 14 decembrie 1961, cu concursul activ al României și al celorlalte țări socialiste. Izvorul are însemnătate deosebită în predarea lecțiilor : „Destrămarea sistemului colonial al imperialismului și formarea noilor state independente”, clasa a VII-a ; „Prăbușirea sistemului colonial al imperialismului — Probleme ale țărilor în curs de dezvoltare”, clasa a XII-a.

Metodica istoriei României

Buga, Maria, *România în anii crizei economice, 1929—1933*, (Plan de lecție comentat — clasa a X-a), în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 122—127.

Cristescu, Octavian, *Lupta forțelor democratice sub conducerea P.C.R., pentru realizarea unui larg front popular antifascist (1934—1938)*, (Plan de lecție comentat — clasa a X-a), în „S.A.I.”, XLIII—XLIV, 1981, p. 128—135.

Ciobanu, Ștefan, *Exigențe majore în studiul istoriei (II)*, în „Inv. Lic. Teh. Prof”, XXIX, 7, 1981, p. 11—13. Subliniază sarcinile majore care stau în fața profesorilor de istorie în procesul îmbunătățirii conținutului predării istoriei patriei, în lumina expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la cea de a 60-a aniversare a făuririi Partidului Comunist Român.

Georgescu, Ion, *Aprofundarea fenomenului istoric prin problematizare*, în „R.P.”, XXXI, 6, 1982, p. 47–49. Prezintă câteva modalități de creare de „situații-probleme” date spre rezolvare elevilor în cadrul desfășurării unor lecții de istorie a României — „Lupta Țărilor Românești pentru apărarea independenței în timpul domniei lui Mircea cel Bătrîn”, „Răscoala de la 1784, condusă de Horea, Cloșca și Crișan”, la clasa a VIII-a.

Mureșanu, Camil, *Concepția P.C.R. despre tratarea unitară a istoriei patriei*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 10, 1982, p. 17–19. În lumina Expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1–2 iunie 1982, consideră utilizarea metodei comparative, demersul de la istoria civilizației — mijloace de adîncire și de îmbogățire a modalităților tratării unitare a istoriei patriei și subliniază necesitatea depășirii reminiscentelor din metoda de a preda istoria pe compartimente, pentru că alterează fluxul viu al unității în diversitate.

Scurtu, Ioan, Gheorghe Neacșu, *Rezoluția plenarei C.C. al P.C.R. din iulie 1936*, (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, XLIII–XLIV, 1981, p. 156–158. Izvorul va fi utilizat la lecția „Lupta P.C.R. pentru apărarea intereselor poporului, pentru realizarea Frontului popular antifascist”, clasa a X-a.

Simionescu, Cristofor, *Document programatic*, în „Cronica”, XVII, 24 (854), 1982, iunie 11, p. 1. Pe baza expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 1–2 iunie 1982, propune îmbunătățirea conținutului predării istoriei patriei și partidului. Subliniază importanța acestui obiect în educația patriotică a elevilor.

Ștefănescu, Victoria, *O nouă calitate în procesul predării-învățării istoriei patriei*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 6, 1982, p. 3–5. Reținem sarcinile desprinse din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1982, cu privire la studierea istoriei.

Corelarea interdisciplinară

Patoni, Sotir, *Predarea istoriei în context interdisciplinar*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXIX, 9, 1981, p. 31–32. Abordează problema predării-învățării istoriei în conexiune cu literatura beletristică, referindu-se la câteva aspecte din cultura Renașterii și la două teme majore din istoria patriei: „Războiul pentru cucerirea independenței de stat a României” și „Unirea cea mare”.

Văiteanu, Viorica, *Interdisciplinaritatea istorie-literatură română în aprofundarea sentimentelor patriotice la elevi*, în „R.P.”, XXXI, 7, 1982, p. 25–27. Prin câteva exemple ilustrează în ce fel literatura poate lumina, pentru elevi, dintr-un unghi nou și inedit, unele aspecte ale dezvoltării istorice. În final exprimă condițiile necesare pentru a rezolva interdisciplinaritatea istorie-literatură.

Educația moral-cetățenească a elevilor

Cărăuș, Trifan, *Istoria — școală a înaltelor sentimente patriotice*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 8, 1982, p. 5–6. În lumina expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982, sarcinile prioritare ale istoriei sînt: cunoașterea și cinstirea gloriei trecute și prezente a realităților noastre socialiste, dezvoltarea răspunderii în muncă a viitorilor specialiști-cetățeni.

Ciută, Jean, *Istoria — izvor nesecat de educație patriotică*, în „T.Șc.”, XII (XXXIII), 244 (1330), 1982, octombrie 16, p. 7. Subliniază coordonatele studierii și învățării istoriei. Elementele locale ale istoriei satelor, comunelor, orașelor, ale întreprinderilor trebuie cunoscute și mai bine folosite în munca profesorilor de istorie.

Hociotă, Constantin, *Prețioasa moștenire a trecutului*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 8, 1982, p. 9—10. Sint exprimate direcțiile prin care activitatea profesorilor de istorie poate ajunge la maximă eficiență și funcționalitate: responsabilitate în valorificarea tezaurului istoric, valorificarea metodică a sensurilor profunde ale unor procese istorice, corelarea sistematică între anumite aspecte actuale și proveniența lor, educarea materialist-științifică a elevilor.

Petroman, Pavel, Ioan Costan, *Educația în spiritul dragostei față de patrie și partid, posibilitate perpetuă și ubicuă*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 6, 1982, p. 4—5. Consemnează câteva din formele specifice de realizare a impactului cu textul literar sau istoric în scopul formării și consolidării emoțiilor, sentimentelor și pasiunilor, idealurilor de viață, a atitudinilor politice comuniste.

Smeu, Georgeta, *Istoria și școala*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 10, 1982, p. 23. Exprimă diferite modalități de educație patriotică prin activități la lecții și în afara clasei, menționând cercurile de istorie, întâlnirile cu personalități, vizitele la întreprinderi, activitatea de autogospodărire a clasei, a internatului, a liceului, simpozioanele, concursurile școlare, expozițiile tematice comemorative.

Folosirea documentelor la lecții

Ministerul Educației și Învățămîntului, *Probleme fundamentale ale istoriei patriei și Partidului Comunist Român. Tematică, bibliografie, crestomație*, București, 1981, 591 p. Lucrarea, realizată de un colectiv de specialiști, se adresează studenților, dar constituie un ajutor prețios pentru profesorii de istorie în pregătirea și desfășurarea lecțiilor de istoria României. Volumul este format din treisprezece capitole, referitoare la problemele fundamentale ale istoriei României, selectate pe etape. Fiecare capitol cuprinde: bibliografie și tematică propusă, pentru a da un cadru de orientare și informare; caracteristici de fond, despre momentele mai de seamă ale istoriei naționale, din Programul Partidului Comunist Român, din opera tematico-ideologică a secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu; aprecieri semnificative ale fondatorilor socialismului științific cu privire la fapte mai importante din istoria poporului român, îndeosebi pentru cele referitoare la perioadele medie și modernă; extrase din documente și din literatură, constituind partea cea mai extinsă care oferă informație felurită și condensată.

Muzeul Național de Istorie, *Istoria României. Crestomație. I. Epoca străveche, epoca veche, II. Epoca medie, III, Epoca modernă*, București, 1982. Lucrarea, realizată sub coordonarea prof. Florian Georgescu, este structurată în trei părți distincte. În fiecare volum sint texte programatice din diferite documente de partid și din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, conținând aprecieri la adresa celor mai importante evenimente din perioada respectivă. În primul volum sint înmănunchate texte documentare. Al doilea volum grupează extrase din documente, cronici, alte lucrări de epocă. Al treilea volum cuprinde selecțiuni din publicațiile de epocă, documente ale vremii. Textele selectate sint importante

pentru înțelegerea și ilustrarea celor mai semnificative momente, a celor mai diferite aspecte din istoria patriei, astfel că lucrarea are o deosebită utilitate practică în munca cu elevii.

Popa Bran, Romulus, *Rolul izvoarelor scrise în predarea istoriei*, în „Însemnări didactice”, Constanța, 1982, p. 10–29. Prezintă categoriile de izvoare documentare scrise, mijloacele de lucru pentru folosirea eficientă a izvoarelor — culegerile de izvoare scrise, creștomatiile școlare, volumele de documente —, procedee de introducere a izvoarelor în predarea istoriei, scopul folosirii lor în lecții.

Folosirea manualului la lecțiile de istorie

Roșoga, Mircea, *Modalități de folosire a manualului școlar*, (Dezbaterile revistei „Înv. Lic. Teh. Prof.”), în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 31, 1982, p. 21–22. Sint exprimate modalitățile de folosire a manualului școlar în activitatea cu elevii clasei a IX-a.

Stoleru, Sanda, *Utilizarea metodelor active-participative în predarea-învățarea științelor sociale*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 2, 1982, p. 14–15. Metoda îmbinării predării cu studiul temei din manual în clasă, prezentată pentru obiectul „Cunoștințe social-politice”, la clasa a X-a, este orientativă și pentru predarea disciplinelor de istorie, în scopul învățării lecțiilor în clasă de către elevi — orientare fundamentală a didacticii moderne.

Folosirea istoriei locale în cadrul lecției de istorie

Popeangă, Vasile, *Metodologia utilizării în lecții a datelor de istorie locală*, în „Catedra”, Arad, 1980, p. 82–93. Sint dezbătute următoarele modalități operaționale: selectarea informațiilor de istorie locală ce vor fi transmise la lecțiile de istorie; integrarea evenimentelor în contextul istoriei naționale sau universale; relevarea semnificației axiologice a evenimentelor de istorie locală; valorificarea resurselor educaționale ale informațiilor integrate în contextul lecției. Concretizează prin integrarea istoriei Aradului în istoria României și universale. În final — despre rolul pedagogic al datelor de istorie locală.

Lecția la Muzeul de istorie

Iovin, Ileana, *Resursele formative ale lecției de istorie predate la clasa a IV-a în muzeu*, în „Catedra”, Arad, 1980, p. 58–68. Prezintă metodică desfășurării lecției de recapitulare „Cum s-a format poporul român”, folosind fișa de lucru ajutătoare. Sint inserate planul lecției și modelul fișei de lucru ajutătoare.

Mihăilescu, Lucreția, *Folosirea documentelor autentice*, în „T.Șc.”, XI (XXXII), 225 (1311), 1981, martie 21, p. 7. Ne împărtășește cum a organizat și desfășurat lecția de sinteză, la clasa a IX-a, cu temele: „Începuturile mișcării muncitorești și socialiste”, „Mișcarea muncitorească și socialistă din România”; „Situația clasei muncitoare la sfârșitul secolului al XIX-lea” și „Crearea P.S.D.M.R. în 1893”, la Muzeul de istorie a Municipiului București.

Cabinetul de istorie

Farkaș, Walter, *Cabinetul de istorie, instrument eficient în predare*, în „T.Șc.”, XII (XXXIII), 245 (1331), 1982, noiembrie 6, p. 6—7. Expune metodică desfășurării lecției „Statul dac sub conducerea lui Burebista”, clasa a VIII-a, în cabinetul de istorie. Accentuează asupra conținutului fișei tematice și mapelor tematice individuale ale elevilor.

Giosu, Mircea, *Concepția de realizare a cabinetelor de științe sociale și de istorie*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXX, 5, 1982, p. 17—18. Articolul este sugestiv pentru organizarea cabinetelor de istorie deoarece se prezintă titluri de fotoexpoziții tematice, dotarea cabinetului cu mobilier eficient pentru desfășurarea activităților în grup, mijloacele de învățămînt din dotarea cabinetului. Elaborarea mapelor didactice pe teme sau lecții, pentru profesori și elevi, ar constitui mijlocul cel mai important pentru perfecționarea pregătirii profesionale și pentru implicarea activă a elevilor la lecție. Într-o asemenea manieră este prezentată desfășurarea lecției referitoare la viața economică a României între anii 1934—1938.

Ioan, Andrei, *Aspecte metodice privind organizarea și desfășurarea lecțiilor de recapitulare finală în cadrul cabinetului de istorie*, în „Buletin de Informare și Documentare”, Giurgiu, 1981, p. 55—60. Înfățișează metodică lecțiilor bazate pe proiecții de diap filme și filme istorice, pe folosirea tabelelor sinoptice, a hărților de contur sau tematice — cu exemple de lecții de istorie universală, la clasele a VII-a și a XII-a. Descrie cum a desfășurat, pe grupe de elevi, lecția „Anul revoluționar 1848 în Țările Române”.

Plugaru, Liviu, *Cabinetul de științe sociale — laborator complex al muncii politico-ideologice și educative*, în „Buletin Informativ”, Brașov, 1 (5), 1982, p. 24—25. Sînt orientări în legătură cu conținutul fișierului istoric, materialul vizual — expozițional și depozitabil, mijloacele audio-vizuale și mobilierul adecvat cabinetului.

Preotesoiu, Iosif, *Aspecte privind activitatea elevilor în cadrul orelor de istorie*, în „Buletin de Informare și Documentare”, Giurgiu, 1981, p. 61—66. Ne înfățișează îmbinarea mijloacelor clasice cu tehnicile didactice moderne în cadrul metodei — modelarea —, la lecțiile despre revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu sau revoluția română de la 1848. În cazul lecțiilor de probleme fundamentale ale istoriei lumii, la clasele a XI-a și a XII-a, apelează la metoda expunerii sistematice pe baza unui plan comunicat în prealabil elevilor și însoțită de demonstrații, folosind izvoare și documente istorice sau o bibliografie minimală. Prezintă desfășurarea lecției „Caracteristicile fundamentale ale revoluțiilor internaționale după cel de al II-lea război mondial”, clasa a XII-a.

Cercul de istorie

Cărunțu, Ion, *Unele aspecte privind contribuția cercului de istorie la formarea concepțiilor științifice despre lume și viață la elevii claselor V—VIII*, în „Buletin de Informare și Documentare”, Giurgiu, 1981, p. 67—69. Scoate în evidență cum se formează dragostea și interesul pentru istoria patriei prin activitatea de descoperire a vestigiilor arheologice, desfășurată de membrii cercului de istorie „Micii arheologi” și cum elevii reușesc să deprindă caracterul logic al devenirii istorice, prin studierea materialelor descoperite.

Patoni, Sotir, „*Prietenii istoriei*“, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXX, 11, 1982, p. 14. Semnatarul articolului prezintă activitatea desfășurată de cercul de istorie, geografie istorică și turism, în care sînt cuprinși elevi din clasele a IX-a—a XII-a : colectivele organizate, referatele redactate de elevi, simpozioanele dedicate unor evenimente, expozițiile organizate în cabinetul de istorie, colaborarea cu diferite muzee din Capitală.

ȘTEFAN ILIE